

Yaşamını Farkındalık Yaratmakla Sürdüren Rengigül Ural ile Röportaj

İnsanlar çocukluk döneminden sonra yaşam yolculuğunu kendi ayakları üzerinde durmaya başlamasıyla kendi yaşam felsefesini kendisi belirlemeye de başlıyor. Seçeneklerini kendisi yaratmaya çalışıyor. Bazen hayallerini gerçekleştiriyorlar, bazen de hayallerinin dışında farklı seçenekler karşısına çıkıyor. Elbette, insanlar kariyerlerini gerçekleştirmesi içinde eğitimin şart olması gerekiyor. Rengigül Ural, hayallerini gerçekleştirmek için yaşam boyu eğitimin, kültürün, bilimin, değişimlere uyum sağlamanın olmazsa olmazlarını biliyor. Bu nedenle yaşamsal gelişim için eğitime önem veriyor. Rengigül Ural'ın almış olduğu eğitim, kendisini kariyer yolculuğunda dev firmalarla buluşturuyor. Dev firmalarda kariyer yolculuğunda bulunan Rengigül Ural ile gerçekleştirdiğimiz bu söyleşiyi beğenerek okuyacağınızı umuyoruz. İyi okumalar.

Sizi tanımayanlara Rengigül Ural'ı nasıl anlatırsınız?

28 Haziran 1957'de şimdiki adı VKV Amerikan Hastanesi olan Amiral Bristol Hastanesi'nde dünyaya gelmişim. Anneme sormuştum: "Neden Amerikan Hastanesi?". "Evimize yakındı, temiz paktı." diye doğal cevap vermişti.

Annemin annesinden dolayı Gazi Mustafa Kemal Atatürk halazadem. Baba soy ağacında yer almak takdir edersiniz ki çok büyük sorumluluk.

Edinburgh Üniversitesi Kraliyet Botanik Bahçesi'nde (The Royal Botanic Garden) yazılmaya başlanan, 10 ciltlik "Flora of Turkey"ın 1961 yılından itibaren ilk Türk botanikçisi, soyadı "Peygamber Çiçeği" gibi yeni bulunan bitki türlerine verilen, bir kitabını Çanakkale şehidi ve ona "Orman Sevgisi"ni aşıl原因an iki dedesine atfeden, İstanbul'da moda terzihanesinin sahibesinin oğlu Prof. Dr. Faik Yaltırık'ın kızım. Karakalem ve fotoğraf ustası Saffet Ural'ın geliniyim. Sébah & Joaillier ekibinin elverdiği ustaların yetiştirdiği karakalem ve fotoğraf ustasının gelini olmam da bir şans tabii.

Şanslarının farkına vardığında, bireyin daha çok kendini geliştirdiğine inanıyorum. Onun için de "Marka olmak yolunda sürdürülebilir başarı", "Farkında olmak", "Sahip olduğuna sahip çıkmak" konularında makaleler yazıyorum. Bazılarının üniversitelerde derslerde konu edilmesi beni onurlandırıyor.

İstanbul, Edinburgh, Londra'da iyi semtlerde oturduk ve iyi okullarda okudum. İlkokula Edinburgh'ta Broughton'da başladım. İskoçya'da neler öğrendim biliyor musunuz?

Tek başıma birey olarak güçlü olabilmeyi. Gücümü ne bir aile ne bir okuldan almak değil bir birey olarak başarabildiklerimle güçlü olmayı öğretti İngiliz ve İskoç bakış açısı. "Hangi okul mezunusunuz?" diye sormazlar. "Hayatını geçindirmek için ne iş ile uğraşıyorsun?" diye sorarlar. Bu derinlikli bir sorudur. Eğitim olarak sadece okul eğitimi düşünülmemeli. Bilgilerini, eğitimini kimseye muhtaç olmadan ve topluma yararlı olarak kapitale çevirebildin mi demektir. Nereye gidersem gideyim yarım günde alışmayı da bu süreçte öğrenmiştim. Bu; sanki hep orada yaşamışım gibi bir alışma sürecidir. Yerini yadırgama diye bir duygumun olmaması bana avantaj sağlar. Dezavantajları avantaja çevirebilme

yetisi de. Ülkemde televizyon yokken televizyondaki diziler ve eğitim şekli ve oyunla öğretim ile okulum, Royal Botanic Garden, “Janet & John” ilk kitabım ki gözlem yapmayı öğreten önemli bir kitaptır, mahalledeki arkadaşlarım ve büyüklerimden öğrendiklerim; analiz, uluslararası kıyaslama yapabilmeyi öğretti.

Dahası; “zannettim ki, sandım ki” gibi afaki düşünce/yorum değil gerçek verileri inceleyerek gözlem ve sentez yapabilmeyi aşıladı. İncelemeden soru sormamayı da. Bir kişiye bir soru soruyorsanız bilinçli, çalışarak sormalısınız. Globalden yerele bakmak, yerelden globale bakmak önemli bir yetidir. Yerelde her konuda “en iyi” olmak globalde “en” olamıyor bilinci ise gelişim sağlar. Çalışma arkadaşlarıma, destek verdiğim öğrencilere de yıllar içinde deneyimlerimi aktardım. Her biri başarılı birer iş insanı oldular. Sabırla prensipli, kurallı yaşam başarı getirir. Başarı; mutluluk ve iç huzuru verir. Mutlu bireylerden oluşan toplumlar dünyaya huzur yansıtır. Ev ve işlerimizdeki huzur, bireyin iç huzuru bu açıdan çok önemlidir. Değişimlere kolay uyum sağlamayı da beraberinde getirir. Bu ise gelişimdir. Dünya insanı olabilmektir.

Edinburgh, İstanbul, Londra, Ankara, İstanbul’daki tüm okullarım (Broughton, Büyük Esmâ, Nişantaşı, Trinity, Dil Tarih, Hacettepe, Boğaziçi) köklü ve katı disiplindi okullardı. Özellikle Trinity House – London Nautical edebiyat-yazımda güçlü okullardı.

Londra'daki okulum Trinity House School'un kardeş okulları vardı. 'General Studies' dersinde London Nautical'a drama dersine giderdim. Mr. Divall hocamızdı. Gidiş için yol parasını idarî müdürümüz verirdi. Diğer okullar Paragon ve St. Saviour's ve St. Olave's idi. Her dönem 5 ana dersi uygulamalı işlerdik. Tarih derslerinin birinde Osmanlı İmparatorluğu'nu orada slayt, görsel belgelerle öğrendim. Hüzünlendim de tabii Rosemary olarak değil, Rengigül olarak! Derslerden biri "Do we live in a democracy?" idi! Mrs. Hardy de 'Cooking for Pleasure' dersinin koordinatörü idi. Bu ders ev ekonomisi ile lezzetleri birleştirmişti. 'live in a bachelor pad' esasına dayanırdı.

Londra dönüşü, Ankara Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Arkeoloji (Pre-Historya – Ord. Prof. Dr. Ekrem Akurgal) ve Hacettepe Üniversitesi Turizm Yöneticiliği (Doç. Dr. Emre Kongar, Dr. Hasan Işın Dener) bölümlerinde okuduktan sonra, 1979 yılında Boğaziçi Üniversitesi Turizm ve Otel Yöneticiliği Bölümü'nden mezun oldum. "II. Uluslararası Balkan Flora ve Vejetasyonu Sorunları Sempozyumu" ve "Turizmin Tarihçesi" tez (bitirme projesi raporu – tez hocam Özen Dallı) konularımdı. Her okulumda her eğitmenimi gözlemledim.

İstanbul Üniversitesi Halkla İlişkiler, Tanıtım ve Dokümantasyon Bölümü'nde Müdür Yardımcısı, İstanbul Üniversitesi Bülteni Yazı İşleri Müdürü olarak çalışma hayatına başladım. 1981 yılında dünyada kutlanması UNESCO tarafından ilan edilen "Atatürk'ün Doğumunun 100. Yılı" nedeniyle Roma'da gerçekleşen "Türk Haftası": "Atatürk: Tradizione e Cultura"da T.C. Başbakanlık onayıyla Ord. Prof. Dr. Anna Masala ile koordinatörlüğü üstlendim.

İş hayatımdaki iş yerlerim (İstanbul Üniversitesi; Rektör Prof. Dr. Cem'i Demiroğlu, Sandoz; Dr. Güzin Poffet, Koç Holding; Semahat Arsel) çok disiplinli idi. Marka olmak için çalışmak, disiplinli olmak, öncü olmak ve bunu devam ettirmek gereklidir. Taktik çok önemlidir hayat eğitiminde ve hayata uyarlayabilmekte. "Rol model" olabilecek kişileri analiz edip, kendimce harmanlamaya çalıştım.

İstanbul Üniversitesi'nde çalışırken, on misli ücret teklifini değerlendirerek, 1984 yılında Sandoz Türkiye'de Dr. Güzin Poffet'in protokol asistanlığı ile özel sektöre geçtim. Sandoz Yayınları, Sandoz Sergileri (kuruluş – arşiv) görevlerim arasında idi. Zevk alarak emek verdim. Dünyada Sandoz ve Ciba birleşirken, Koç Holding'den gelen teklifi değerlendirdim. Sandoz + Ciba = Novartis oldu. Bu süreçte çalışmamı istemelerine (Erman Atasoy) rağmen, Koç Grubu'nu kabul etmemi saygıyla karşılayıp, destek verdiler ve hâlâ dostluğumuz saygı ile sürer. Novartis, çalışanlarına bu birleşme süresince İsviçre Frangı bazında tazminat ödedi. Çok sancılı, stratejik önemi olan öğretici bir dönemdi. Zira birleşmelerde 1+1=1 eder.

Kariyerinize giden yolda karşılaştığınız zorluklar veya unutamayacağınız anılarınız nelerdir?

Rektör Prof. Dr. Cem'i Demiroğlu ve akademik bir heyet ile Roma Üniversitesi ile ortaklaşa Roma'da UNESCO'nun Atatürk'ün doğum yılı olarak dünyada kutlandığı Türk Haftası düzenledik. Mehmet Ali Ağca – Papa zirvesinde/gölgesindeki yıl. Tercümanı Ord. Prof. Dr. Anna Masala dostum olmuştu. Zorlu, hüzünlü, dikkat edilmesi gerekli bir süreçti. Tüm protokol, açılış, davet, fahri doktora, senato toplantıları, yayın işlerinden sorumluydum. İ.Ü. Merkez Bina'daki ofisimize de geçmiştik. Fahri doktora alanlardan biri de Kenan Evren idi. Sıkıyönetim sonrası YÖK kurulmuş, başına çocukluk doktorum Prof. Dr. İhsan Doğramacı getirilmişti. Hayli ilginç deneyimlerimden ve ilklerimdendi.

Sandoz'dan sonra Divan'ın 50 yıllık sanat envanterini yapmak da çok ilginçti. İlk sanat envanteri idi. Nice eser depolardaydı. Tek tek inceledik Ersin ile birlikte. Sadberk Hanım

Müzesi yönetimi (Hülya Bilgi – Lale Görünür) bize yardımcı oldu bilemediklerimizde. İnceledikçe ne güzel detaylar bulduk. 1180 sayfalık bir eser ortaya çıktı. Nice heyecan yaşadık. Divan Oteli yıkılıp yeniden inşa ediliyordu. Biz de Çankaya Apartmanı'na taşınmıştık. Üç yıl o güzel apartmanda kaldıktan sonra yenilenen Divan'a taşındık. Taşınmalar telaşeli olur. O telaşe sırasında aklı selimini kullanabilmek de bir sanattır. Bu çalışma otel açılırken bize çok kolaylık sağladı. Fransız asıllı dünyaca ünlü sanat tarihi kökenli mimarımız Thierry Despont o kadar etkilendi ki bir set Amerika'daki ofisine aldı. Hangi mekâna hangi eserin konulacağı da çok kolay oldu. Semahat Hanım'dan da "Allah Rengigül'den razı olsun" duası aldım. Bu dua para ile satın alınamayacak bir duygudur. Ersin'in fotoğraflarının da sergilendiği Özyeğin Üniversitesi tarafından düzenlenen "Türkiye'de Otelciliğin Önderleri I. Bienali"ne de fayda oldu.

"Akıllı bir kadınla çalışmışsınız, akıllı olmalısınız. Rahmi M. Koç"

Disiplinli çalışmaktan hiç vazgeçmeyen Rengigül Ural, Sandoz'da çalışırken Koç Grubu ile yollarının kesiştiğini ve Vehbi Koç'un kızı Semahat Arsel'le çalışmaktan zevk aldığını, Semahat Arsel'in motive edici tavırları olduğunu belirtiyor. Rahmi Koç'un da (Dr. Güzin Poffet'i işaret ederek) "Akıllı bir kadınla çalışmışsınız, akıllı olmalısınız" sözlerinin kendisini onurlandırdığını ve güç kattığını ekliyor.

Koç Holding ile yollarınız nasıl kesişti?

1983 yılında Ersin ile evlendim. I. Levent'teki baba evimden Hüsrev Gerede'deki anneanne evimize taşındık. Ersin de stüdyosunu babasından ayrı olarak yeni açmıştı. Babamın karşı çıkmasına rağmen, eşimin desteği ile özel sektöre geçmeye karar verdim. Üç büyük kuruluştan Sandoz'u seçtim. İngilizce ve Türkçe yazılı sınav ve mülakatlardan sonra "Protokol asistanlığı ve Sandoz Gazete yayın editörlüğü" görevime başladım. Üniversitede 12.000 TL. alırken 110.000 TL. ve yan haklarım, sağlık kontrollerim ile doğru bir karar vermiş olduğumu daha iyi anlıyorum. Dr. Güzin Poffet ile çalışmak disiplin ister. Zaten 12 yıl sonra Koç Ailesi'nden Semahat Arsel Hanım ile çalışmaya başladığımda, Rahmi Bey "Akıllı bir kadınla çalışmışsınız akıllı olmalısınız." demişti.

Sandoz çok oturmuş bir firma idi. Türkiye'de İsviçre'yi yaşadığımı söyleyebilirim. Yabancı direktörlerle, başkanlarla gayet güzel diyalog içinde idik, tabii ilaç sektörü ile de. YASED, İlaç İşverenler Sendikası toplantıları da olurdu. Ben aynı zamanda "Psikotrop İlaçlar"ın kırmızı mühürle saklanması, öncesinde giriş, çıkış hesaplanmasını da aylık olarak yapardım. Sağlık Bakanlığı kontrole gelirdi. İKSV'ye destek olurduk. Konserler, sinema, tiyatro faaliyetleri... Sandoz Sergi envanterinin sorumluluğunu da verdiler. Beşiktaş'ta Türkan Şoray'ın binasında genel müdürlük birimi vardı. Girişi Sandoz Sergileri'ne ayrılmıştı. Unicef için de etkinlik düzenledik. Sandoz Yayınları'nda da emeğim çoktur. Ayrıca Uluslararası Soroptimist Derneği'nin de yazışmalarını sürdürüyordum. Türk-İsviçre toplantılarından da çok deneyim sahibi oldum. Toplantı, davet ve ikramlarda Swissotel ve Divan ile iş birliği halinde idik. Sandoz, Ciba ile birleşirken Novartis oldu ve ben yine en iyi kararlarımdan dediğim tüm haklarımı İsviçre standartlarında alarak Koç Holding'e geçtim. Bu detayları aslında özellikle ve içgüdüsel yazıyorum. Genç okurlara deneyimler gibi. Doğru zaman, doğru pozisyon, doğru iş/eş...

Babamın fakültesinden Orman Botaniği Bilim Dalı'ndan birbirlerini seven sayan babama "Faik abi" diyen kıymetli bilim adamlarımızdan Prof. Dr. Gökhan Eliçin'in eski eşi Fethiye (Temiz) abla, Ciba'dan Koç Holding'e geçmişti ve Sevgi (Gönül) Hanım ile çalışıyordu. Beni

tavsiye etti. Çeşitli görüşmeler yaptık. Zaten Semahat ve Dr. Nüsret Arsel, Dr. Güzin ve Dr. Edgar Poffet'in dostlarıydı Sevgi Hanım gibi. Ortak çalışmalar içinde idik. Semahat Hanım, Güzin Hanım'dan "reference check" yapmış ve Güzin Hanım da "tam onay vermiş". Referans önemlidir. Hele Güzin Hanım'dan!

Ortadoğu Başkanımız Mr. Jetzer'in de katıldığı güzel bir veda partisi yaptılar. 29 Ekim'de bir gün izin yaparak Semahat (Arsel) Hanım'la çalışmaya başladım. Vehbi Bey vefat etmiş, naaşı çalınmıştı. Ne ilginç ki Semahat Hanım'a, Güzin – Edgar Poffet'ten taziye mektubunu da ben yazmıştım. Semahat Hanım ilk günümüzde "Uğurlu gelirsin de babamın naaşı bulunur." demişti. Bir hafta sonra hep birlikte çok sevindik. Malezya fahri konsolosu da olan hukukçu Dr. Nüsret Arsel'in yazılarını da zevkle yazıyordum. Nüsret Bey çok muhterem bir insandı. Kökleri Selanik idi bizim aile bağımız gibi. Cahit Arf Hoca amcazadesiydi. Müziğe meraklıydı, Utku'nun müzik kulağını, bestelerini beğeniyor ve müzikte ilerlemesini istiyordu. Semahat Hanım ise müzecilikte kendisini yetiştirmesini tavsiye ediyordu. Semahat Hanım'ın dileği oldu. Vehbi Bey'in ilk kadın müdiresi Afife Hoca hayatımızda idi, birlikte çalışıyor, yazılar yazıyorduk.

Semahat Arsel ile çalışmak sizin için ne ifade ediyor? Çalışma ortamında hatalarınız, yanlışlarınız olduğunda o an duygularınız, korkularınız oldu mu?

Çok güzel bir duygu. Semahat Hanım ile çalışırken zorluk çekmedim. Ailemdeki yaşam gereği "yarı-resmi" ilişkiler, protokol bilgisi, saygı ve sevgi, bağlılık ve atalarımın geçene genlerim işlerimi kolaylaştırdı. Çalışmaktan zevk alıyorsanız, kendinizi vazifenize odaklıyorsanız yanlışlık pek olası değil. Böylece bir korku da söz konusu olamaz. Doğum günüm 28 Haziran 2019'da emekliliğe hak kazandığımda bir yemek daveti veren Semahat Hanım sözlerine şöyle başlamıştı:

“... ayrılabilmek insanı taçlandırır. Bu bir şereftir. 1996 yılında benimle çalışmaya başlayan Rengigül fevkalade disiplinlidir. Ne modaya imrenir ne adaya. Hedefi ne ise oraya kilitlenir. Devamlı olarak kültürünü, görgüsünü geliştirmeye çalıştı. Benden başka kocası ve oğlu da fevkalade kontrolü altındadır. Onun bu katı disiplinini hem kıskanmış hem de hayran olmuşumdur. İlk görüştüğümüz günlerden birinde uzun saçlarını kesmesini, kısa saçın kendisine daha fazla yakışacağını söylediğimde veya önerdiğimde “Ersin saçlarımı böyle daha çok beğeniyor.” cevabını almıştım. Neticede çalıştığı günden bugüne kadar saç da, giyimi de değişmedi. Şimdiki gençlere bakıyorum da 20 yılda herhalde 20 kere değiştirmişlerdi. Disiplinli insan işte böyle olur. Rengigül beni benden daha iyi tanır...”

Vehbi Koç Vakfı Başkanı'nın asistanı olarak nasıl bir ortamda bulundunuz? Kendinizi ağır sorumluluk altında olduğunuzu hissettiniz mi?

Semahat Hanım, Koç Ailesi'nin en büyük ferdi olarak VKV Başkanlığı yanı sıra başkaca da görevler üstlenmiştir 1964 yılından itibaren. Ben son 23 yılını yakından bilebiliyorum. Her vazife sorumluluk gerektirir. Hiçbir zaman “ağır sorumluluk altında” olduğumu hissetmedim. Bunu hissederseniz vazifelerinizi doğal, doğru, olması gerektiği biçimde icra etmeniz zorlaşır. Olması gerekeni, olması gerektiği gibi yaparsanız zorlanmazsınız. Eskişehir Anadolu Üniversitesi'ndeki bildirimde de değinmişim. Kısaca sempozyum notlarımdan bahsedeyim: “Markalaşma Yolundaki Sürdürülebilir Başarı” kapsamında “yürüdüm ve yürüdüm ve ne gördüm?” Bu konferansta da değindiğim gibi sizce ben bu konu başlığımla ne anlatacağım? Yazımın devâmını okumadan önce bir süre düşünmenizi ve aklınıza gelenleri not almanızı rica ediyorum. Sözlerime, rahmetli Çetin Altan'ın kaynak kitaplarımdan biri de olan “Tarihin Saklanan Yüzü” kitabının satır araları ile başlamak istiyorum. “Bugün devlet arşivlerinde henüz elden geçirilerek derlenip düzenlenmemiş doksan milyona yakın belge bulunduğu söylenir. Kendi aile ortamımızda da daha önce yaşamış olanlardan arta kalmış mektupları, fotoğrafları, kitapları, yazıları defterleri doğru dürüst toparlayarak, kuşaktan kuşaklara miras kalacak aile arşivi yaratmaya merak sarmış kaç kişi vardır?” Edinburgh'taki okulumda okuduğum “Janet & John” ilkököl kitabım beni etkiledi ve yaşam felsefemi oluşturdu; “I walked and walked and what did I see?” dediğinde Janet; “Yürüdüm ve yürüdüm ve ne gördüm?” idi hayatım. Mevlevî atalarım da “Dinle” diyorlardı. Ben de yürüdükçe gördüğüm, yaşadığım, duyduğum, iç ve dış güzellikleri özümsemeye gayret ediyorum. Yazabilmeye, dilim döndüğünce de tarif etmeye çalışıyorum. Acı-tatlı güzellikler, hayatın ta kendisi dediğimiz gibidir. Çetin Altan'ın “Janet & John”u okuyup, okumadığını bilmiyorum ama yaşadığımız ortamdaki “dünyayı tanımak” işin püf noktası galiba. Seçtiğiniz meslekte başarılı olmak istiyorsanız iyi bir arşivci olmalısınız. Bu bir ilimdir. İyi bir arşivci olmak hâfıza teknikleri geliştirerek belleğinizin daha da güçlenmesini sağlar. Gitgide önceliklerin püf noktalarını da kavramaya başlarsınız. Yıllık, aylık, günlük planları yaparken de size faydalı olur. Bir plan yaparken o tarihlerin önemine de vâkıf olursunuz. Bir etkinlik organize ederken hangi günlere rast geldiğine dikkat edersiniz. Böylece kokteylli bir tanıtımı Berat Kandili gününe getirmezsiz.

Plan – Not Tutmak – Arşivcilik Üçgeni: “Nasıl bir adım önde olunur”u da bunları özümstedikçe doğal bir refleksle yapmaya başlarsınız. Bu refleksler tıpkı Nobel ödüllü İvan Pavlov'un psikoloji ve fizyoloji alanındaki deneyleri gibidir. Her fert kendi başarı yolunda bu deneyimleri ile var olur. Çoğu kez de “bir adım önde ama gölge” başarı getirir. İşte işin

püf noktası. En sâde örneklerle: Bir toplantı kaç saat sürecektir? Kaç kişi katılacak? Telefon bağlanacak mı? Telefon bağlanmayacak ise not nasıl iletilir? Cep telefonları o toplantı dışında kalacak mı? O toplantıda ne ikrâm edilecek? Sonrasında nerede yemek yenecek? Menü ne olacak? Yabancı bir konuğu nasıl ağırlarsınız? Nasıl ülkemizi tanıtırsınız? Bu sorular gibi onlarca daha soru olur. Bu on satırda bilmeniz gereken neler var? Kısaca; Beden dilini bilmek. Kişileri tanımak. Kişilerin resmini çıkartmak. Fotoğraf okumak. İkrâmın inceliklerini bilmek. Yabancı bir konuğa ne hediye edilir? Hangi konaklama – seyahat şekli ile mutlu olur? Toplantı, yemek, otel odası için seçilecek çiçek ne olmalı? Gizli evrak ve gizli kalması gereken konuşmayı nasıl içimizde saklayacağız? Öncelikleri nasıl belirleyeceğiz? Görülüyor ki çiçeklerden, yemeklerden, mûsikîden de anlayacağız. Yâni rafine, sofistike olacağız. İngilizcede iki sözcük pek hoşuma gider. Biri; “pleasure”, diğeri “fruitfull”. Londra’daki Trinity House School’da “cooking for pleasure” derslerimiz vardı. “Zevk için yemek pişirmek”. Zevk için yaparsanız hayatınızın içindeki her şeyi zevk alır ve verirsiniz. Buna ben “equal pleasure” yâni “eş haz” diyorum. “Eş haz” her olguda çok önemlidir. Okulda, işte, evde; birlikte çalıştığınız, yaşadığınız kişi, arkadaşlar, dostlar, aile, eş, sevgili ile. Bu mutlu olmak-mutlu etmektir. İç huzuru ile mutlu olan insan daha başarılı, enerjik, sağlıklı olur. Sistematiik plan prensiplerine uyar, planlı olursanız, evi evde, işi işte bırakabilmenin yöntemini kavrsanız vaktiniz bollaşır. Başka uğraşlar edinirsiniz.

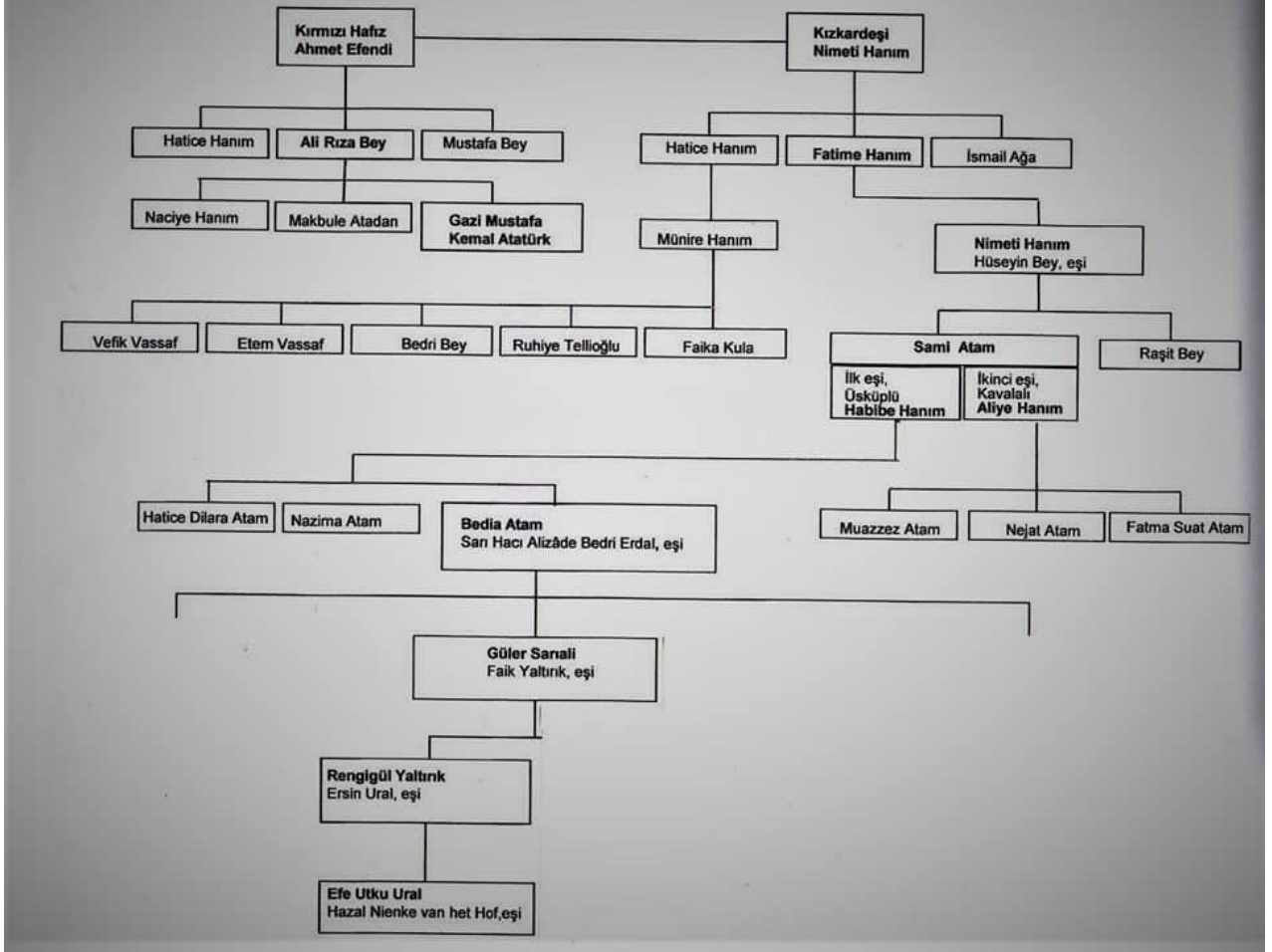
Rengigül Ural: Zaman limiti olmadan çalışmayı öğrendim. Başarılı olmanın koşulu disiplinli çalışmaktan geçer.

Rengigül Ural, disiplinli çalışmanın yanı sıra kendisine “Zaman limiti olmadan” çalışmayı ilke edinmiş. Ve iş hayatının dışında çizimlere, fotoğraf okumalarına, kitaplar yazmaya ve botaniğe zaman ayırmış. Ural, kitaplarında kendi köklerini ararken, aslında tarihe de notlar düşüyor.

UNESCO tarafından ilan edilen “Atatürk’ün Doğumunun 100. Yılı” etkinliğinde aldığınız görev size teklif edildiğinde hisleriniz ve bu görev sırasında heyecanlarınızı, koşturmalarınızı, sevinçlerinizi, anlatır mısınız?

1981 yılıydı. Boğaziçi’nden mezun olalı iki, işe başlayalı bir yıl olmuştu. Henüz 24 yaşına yeni girmiştim. İkinci ve üçüncü lisanlarım İtalyanca ve Fransızca idi ve her iki kültürü bana öğretenler önce hocalarım sonra büyüklerim ama aslında dostlarım olmuşlardı. Atatürk’ün baba soyundan gelmem, yurt dışındaki eğitimlerim, farklı kültürlerdeki değerli kişilerle hemhâl olmam işimi kolaylaştırıyordu. Heyecan duyuyordum ve çok daha fazla çalışıyordum. Zevk alıyordum. Çalışmayı şayet salt paraya, salt unvana bağlarsanız ne başarılı olabilirsiniz ne de mutlu. Öyle çalışıyordum ki saat sınırı diye bir olgu düşünmüyordum. “9.00-17.00 arasında çalışırım, aldığım ücret ne ise onu yaparım” düşüncesinde iseniz bu size sürdürülebilir başarı ve markalaşmayı getirmez. Babamdan, kayınpederimden de zaten evlerimizde, değerli hocalarımdan da okullarımda zaman limiti olmaksızın çalışma zevkini azmini ve sonucunu görmüştüm. Mesela; Londra’da Miss. Bates sınıfımızı (8 öğrenci idik Upper 6th Form’da) evine davet etmişti. Bize nefis yemeklerini güzelim bahçeli evinde tattırmıştı. O gün bizler onun misafirleriydik, öğrencileri değil. Bu bir eğitimidir ve kültürdür.

ATATÜRK'ÜN BABA SOYU – BEDİA ATAM - SARI HACI ALİZÂDE BEDRİ BEY ŞECERESİ

İstanbul Üniversitesi ile Roma Üniversitesi kardeş üniversitelerdi. “Atatürk’ün Doğumunun 100. Yılı”nda bir “Türk Haftası” düzenlenmesine karar verilmişti. Türkolog, Türk dostu Ord. Prof. Anna Masala arkadaşım olmuştu. Ersinle birlikteliğimizi bilen nâdir insanlardan biriydi. Türk âdetlerini seviyordu. Bir tanesi de “Sözlenmek” idi. Biz de yeni “sözlenmiştik. Bu haftaya Talât Halman, kültür elçimiz olarak New York’tan davetlimizdi. Bir yandan Rektör Prof. Dr. Cem’i Demiroğlu’nun konuşma metnini hazırlıyor, diğer yandan T.C. Kültür Bakanlığı Dış İşleri ve Anna ile gidecek “hocaların hocaları” olan ekibin organizasyonunu yapıyordum; Prof. Dr. Nurhan Atasoy, Prof. Dr. Nüsret Ekin, Prof. Dr. Sahir Erman, Prof. Dr. Afif Erzen, Prof. Dr. Esat Çam, Prof. Dr. Yüksel Ülken, Prof. Dr. Yılmaz Altuğ, Çinuçen Tanrıkorur, Sabiha Tansuğ, Elif ve Bedi Aran konuklarımızdı. Ne oldu dersiniz? “Mehmet Ali Ağca Papa’yı vurdu.” Gazete başlıklarına, radyo ve televizyon haberlerine yansdı. “Kelebek Etkisi” hüznü ile tüm organizasyon, sil baştan ertelense de etkinliği 23-28 Kasım 1981 tarihinde gerçekleştirdik; “Atatürk: Tradizione e Cultura”. Roma Üniversitesi ihtişamlı bir üniversitedir. İstanbul Üniversitesi Beyazid Merkez Bina iç kısımlarını andırır.

Açılış konferansından sonra, sergiler ve müzik dinletisi süregelirken, hafta boyunca konferanslar Türkoloji Bölümü’nde devam etti. Sevgili Anna’nın konusu: “Osmanlı İmparatorluğuna Hayrân Olan Biri Mustafa Kemal Atatürk’e Nasıl Âşık Oldu?” idi. Talât Halman’ın konusu; “Türk Kültürünün Devamlılığında Görülen Özellikler”. İnsanı etkileyen

bir zarâfeti vardı Talât Bey'in. Konuşma tonu, güler yüzlü ve içten yaklaşımı, alçak gönüllü hâli ve derin bilgi birikimi ile... Roma Üniversitesi rektörü ve zarif eşinin verdiği davetler ile kültür alışverişimiz ve dostluğumuz pekişti. Prof. Dr. Nurhan Atasoy, aplike gelin çiçekli dantel gelinlik kumaşımı Roma'da benim için seçen, Vatikan'ı gezdiren, "İbrahim Paşa" kitabında "İbrahim Paşa'nın mezarındaki Çitlenbik ağacı"nın teşhisini babama danışan ve bunu Murat Bardakçı'nın televizyon programında konu eden değerli hocamızdı.

Yaratıcı yazarlık, fotoğraf okumaları, çizim çalışmaları ve botaniğe duyulan ilginin size katkılarını, o an neler hissettirdiklerini, çalışırken bu kadar farklı işleri başıma iş açtım diye bir düşünceniz oldu mu?

Çok yoğun çalışıyorsanız her biri sizi dinlendiriyor, sizi başka mecralara götürüyor. Bu tip insana Rönesans tipi insan dendiğini öğrendim Koç Ailesi'nin dostu değerli bir protokol adamı olan Hasan Başar Bey'den. Kelimesine dokunmadan yer vermek isterim:

"Sayın Rengigül Hanım. Please allow me to reply in English to your question regarding my observation about you being a 'Renaissance Woman'... Through our various interactions over many years I had known and admired you as a very courteous and modest lady who was always understated in her speech and behaviour. As I had greater occasion to spend more time with you, year by year, I discovered you had a multitude of artistic talents... from drawing and painting, to music, to poetry. In an age when there has been increasing pressure for deep specialisation in one's professional life, I have often noticed how this has also spilled across to people's personal hobbies and pleasures in life. What is important is not so much whether one has a great talent in one or other art form, but rather that one is interested in several art forms and actually has the commitment to practice in each field oneself, and take pleasure in that practice. The fact that you happen to do so with considerable success is an added surprise... What came to my mind during that afternoon, as you were showing me some of your drawings, was how artists during the Renaissance were also 'multi-talented' people, able to work in many mediums to express themselves and their feelings, and it occurred to me that you were a similar type of person, which is why I called you a 'Renaissance Woman'. I hope this explains why I made that remark." Warmest wishes, Hasan Başar. Bangkok,

“Rönesans tipi insan” betimlemesini Şirin Devrim babası İzzet Melih Devrim için yapmıştı bir kitabında. İkinci kez bu betimlemeye rastladığım için mutlu olmuştum. Her uğraşım beni motive mutlu eder.

E-Kitaplarınızda kendi köklerinize doğru bir araştırma içerisindeniz. Kitap hazırlığı sürecinde köklerinize ulaşmak, gerçeğe ulaşmak için nasıl bir yöntem izlediniz?

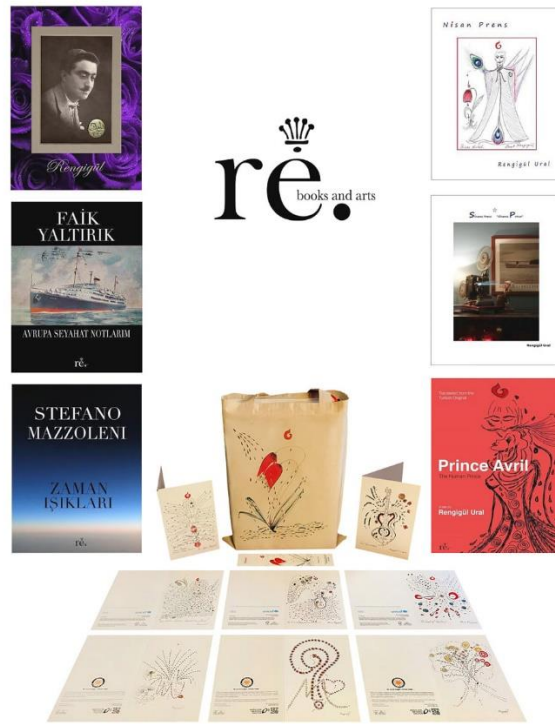
Şecere yazmanın bir bilim dalı olmasını istediğimi gerek kitaplarımda gerek makale ve yazılarımda belirtiyorum. Köklere inmek, belge ve fotoğraflarla, anılarla, obje, giyim, kuşam ve yemek âdetleri gibi nice yaşanmışlıklarla kaleme almak sosyal tarih ve çok önemsiyorum. İngiliz Land Lord arkadaşım 1036 yılına gidebilirken, Atatürk'ün atadığı “Güzel Sanatlar akademisinde muallim ve mimari şube müşaviri ve ders Nâzırı olarak çalıştırılacak M. Egli” kendi atalarını 1340 yılına kadar bilebilirken bizde bu konu hayli eksik ve hatta ukde olarak karşımıza çıkıyor ama asıl sosyal tarih, yaşananları geçmişten geleceğe aktarabilmek açısından önem verilmeli. Şecere sadece isimlerden ibaret olmamalı diye düşünüyorum. Kültürün devamlılığı için köklerimizi bilmek önemli. Geçmiş bilmeden geleceğe gidilemez.

İnsanın kendi köklerine uzanmak zor süreç içerisinde bilmediğiniz izlere ulaştığınızda heyecanlarınızı, size ilginç gelen detayları öğrendiğinizde neler düşündünüz?

Her bir yeni bilgi öğrendiğimde çok mutlu oldum ve o gece sevinçten değil uyumak, daha çok araştırma yaptım. Bunun en belirgin örneği; Rengigül Hanım'ın eşi, vakfiyesi olan Sarı Hacı Alizade Ahmet Efendi'nin Mevlevîhâne yeniden açılırken, dua ederlerken bir fotoğrafını bir kitapta görmemdi. Tarihçi kardeşimiz Hasan Özpınar'a kitabı gösterdiğimde, yıllardır Afyon Mevlevîhâne'sinde duran fotoğrafı gösterdi. Hayatımda

ikinci kez bu süreçte çok sevinmiştim. İlki ise kitap çalışmalarına yeni başlamıştım. 2010 yılı sonu idi. Ahmet Efendi'nin nasıl Hicaz'a, Kâbe'ye gittiğini düşünürken Semahat Hanım, "Cidde'ye gidiyorum. Sen rûhânî bir çocuksun. Seni de götürmek istiyorum. Gelir misin?" dediğinde ağlayacak oldum. O kadar sevindim. Cidde müthiş bir deneyimdi bana tıpkı Roma gibi. Vatikan'ı da Kâbe'yi de ziyaret etmek ulvî duygudur bende. Kâbe'de ise gözyaşlarımı tutamadım. O sırada Semahat Hanım benim fotoğrafımı çekmiş ve cebine kaydetmiş. Onur duydum.

Kitaplar yayınlandığında eleştiriler geldi mi? Veya yayından sonra elinize bilmediğiniz bilgiler gelince neden acele ettim dediniz mi?

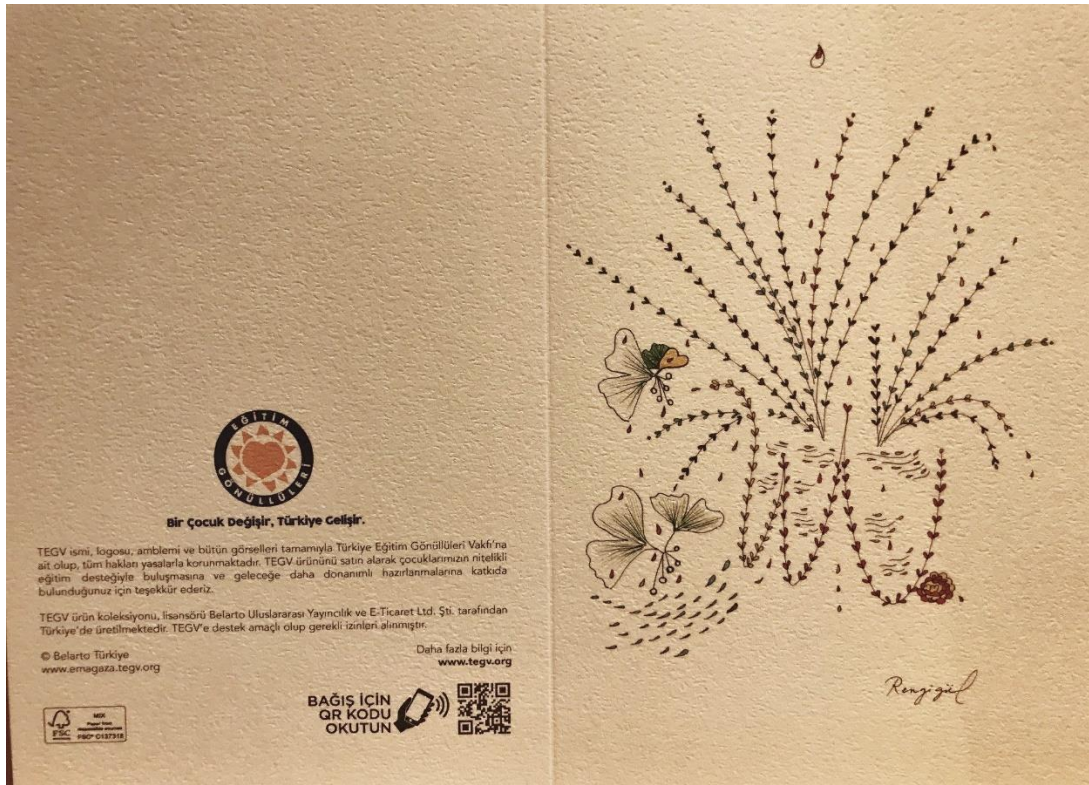
2017 Kasım ayında RE Books Arts Yayınevi'ni kurduk. İTO'ya üye oldum. Firma patentini aldım. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nda hem yazar hem yayıncı kimliğimle kayıtlıyım. Çizimlerimi sosyal sorumluluk projelerinde ve Büyükkada'dan büyüklere masallar e-kitaplarımda kullanmaktayım. Kitaplar yayınlandığında takdir aldım. "Araştırmacı yazar sanatçı" olarak anılmaktan mutluyum. 2020 yılında vergi dairesinden "düzenli vergi ödeme teşekkürü" ile onurlandırıldım.

Rengigül Hanım'ın gelin çıktığı konak İstanbul Üniversitesi, gelin geldiği konak ise işgal yıllarında Yunan Orduları komutanı N. Trikoupis'in şahsi karargâhı olmuştu. Safa Otelimiz gibi nice mülkümüz de! Böyle tarihi, siyasi, mimari değeri olan bir konak bu süreçte kültür ve sanat evi oldu ve biz bu kültür evinde kitabımızı tanıttık. Eşim Ersin Ural ile ne kadar mutlu olduğumuzu anlatamam. Hasan Özpınar Kardeşimizin tanıştırdığı mimar büyüğümüz Ülküer Abi Bey, Afyon'daki Osmanlı Bankası'nı onarmıştı, şahsi mülküdür.

Bizleri bu tarihi mekânda ağırladı ve “İyi ki yayınlamışsınız. Eksikler olabilir ama zaman içinde telafi olur. En önemlisi ortaya bir eser çıkmasıdır.” diye bizi tebrik etti.

Kitabı kaleme almaya başladığımdan ve yayınlandığından bu yana anılarını kaleme aldığım pek çok yakınımızı kaybettim. Dolayısıyla, anıları ile yaşayacaklar. “Acele etmişim demek bir yana tam zamanı imiş.” dedim.

Dünyada bir yazarın nadir yasayacağı mutluluğu yaşadım. Düşünün ki kitabınız Rotterdam Üniversitesi’nden bir hukukçu tarafından okunmuş. Hollanda’dan Türkiye’ye geliyor ve sizi ziyaret ediyor. Sorular hazırlıyor. Heyecanından o gece uyuyamıyor. Hukuk araştırmaları konusu “İnsan Hakları – İnsani İlişkiler”. “Nisan Prens” kitabımdaki karakter “İnsan Prens”. İnsanlık yelkenlisi var. Her adada İnsanlık Limanları kurma projesi... Doğayı gözlemletiyor çocuklara... Umarım Dr. Elif Gül Yılmazlar gibi akademisyenlerin yolu hep açık olur. Bu vesile ile 100. yılını geride bıraktığımız 23 Nisan Egemenlik ve Çocuk Bayramı’nı bize armağan eden kurtarıcımızın ruhu şad olsun dilerim.

“Dear Rengigül, I am so pleased you have been able to record your father’s memories, and hope you succeed in publishing them. Your family history will make a fascinating story. And I enjoyed your Oak tree ‘nymph’ or ‘dryad’ as the ancients used to call them! You obviously have a great ‘interior life’. With very best wishes for your writing up the diaries and memories. Yours ever,” Mark Coode, Edinburgh. Babamın Royal Botanic’ten arkadaşı Mark gibi nice büyüğüm beni işte böyle motive etti.

İsminizin annenizin babaannesi olması size köklere dönüşü mü hatırlatıyor?

“Atalarımız hiç yaşamamış olmasın, torunlarımız yaşananları bilsin.” diye yola çıktık. Bu yol 150 yılı kapsayan zor ve meşakkatli bir yoldu. Ancak, bir o kadar zevkli bir serüvendi. Önemli olayların canlı kaynaklarını bulmak ve canlı kaynaklarımın aktarımlarını 400’den fazla kaynak kitap ile örtüştüğünü saptamaya çalışmak, fotoğraflar, kullanım eşyaları, giysiler, musikî ile belgelemek zor ama haz veren bir duygu idi. Arkeologların bir medeniyeti gün yüzüne çıkarma heyecanı yaşıyor insana ve gerçeklerle yüzleşiyorsunuz! Kitabı kaleme almaya başladığımdan ve yayınlandığından bu yana anılarını kaleme aldığım pek çok yakınımızı kaybettim. Dolayısıyla, anıları ile yaşayacaklar.

“Mevlevîlerin “sırlanmak” dediği “sır“ değildi yaşananlar. Kaleme alınmamış idi. 1864’den itibaren hâfızalardan kaleme dökmek, o yaşanmışlıklara ruh vermek, canlandırmak, şarkılarla, ninnilerle, resim ve belgelerle beslemek, kaynak kitapları bulmak, seçmek, okumak ve kaydetmek derken, Rengigül Hanım etrafında dönen hikâyemiz, iç içe geçmiş öykülerden oluşmaya başladı. Bir masal gibi dinlediğim, “Rengigül” anı-inceleme/hâtırat kitabını Mayıs 2011’den beri, yıllar içindeki notları bir araya getirerek, aile büyüklerime sorular sorarak kaleme almaya çalışıyordum. Nâdiren de olsa, mekân-zaman kaymaları olduğunu gözlemliyor, daha derin, avukatların yaptığı gibi, çapraz ateş sorular sormam gerektiğini düşünüyordum. Bir taraftan da fotoğraf incelemenin püf noktalarını özünsüyordum. Günü gününe not tutmak ile kulaktan kulağa nesillere geçen, hâtıra ve gözlemlerin arasındaki farkı da bulacak okur satır aralarında. Günlük tutmanın, kaleme almanın, Erzurum Valisi iken Nâzım Paşa gibi rapor yazmanın önemini görecekler. Günlük tutulmadığı zaman, yaşanmışlıklar tabii ki dosdoğru anlatılıyor, aktarılıyor ama zaman kaymaları olduğu gibi, isimler de unutuluyor. Hâtıraları kaleme alırken pek de kolay olduğu söylenemez. Şayet elinizde fazlaca bir yazılı ve görsel veri yok ise. Rengigül e-kitabımızı

yayın öncesi hukuk gözü ile okuyan sevgili dünürüm Aliye van het Hof'un değerli görüşlerini aktarmak isterim: "Okuduğum kadarında bile unuttuğumuz değerlerimizi yürekten hissediyorum; zarâfet, sevgi, saygı, gönüldaşlık. Bu kitap atalarımızın kimliğinde ve geçmişinde yolculuk olmaktan öte bir saygı duruşu, kutsal bir âyin sanki ibâdet edermişçesine ulvî bir duygu veriyor. Toprağa, çiçeğe, tüm doğaya, insanî değerlere ve elbette ki Tanrı'ya, aşka saygı duruşu. Anılar içinde gezinirken önce bir gülistandan geçiyorsunuz, oradan ney sesleriyle huzur içinde bir Mevlevîhâne, hemen ardından ormanda kutsanmış ağaçların arasından sanki yukarıya Tanrı'ya bakıyorsunuz, baktırıyorsunuz. Eserin tamamı büyük ve titiz bir çalışma ve araştırmanın ürünü. Sosyolojik ve etnografik açıdan müze kitap gibi. İçinde yaşanan dönemin belgeli bir izdüşümü sizin tâbiriniz ile. Bu anlamda da çok önemli bir kaynak niteliğinde. Mustafa Nâzım Bey'in Erzurum Valisi iken yazmış olduğu raporlar, Osmanlı'da devletin işleyişi dolayısıyla idare hukûku açısından çok önemli, çok ilgimi çekti. Bu bölümün İdari hukukla ilgilenenlerin fevkalâde ilgisini çekeceğini ve çok önemli bir kaynak yaratacağını düşünüyorum. Aslında sayenizde bu raporun daha da gün yüzüne çıkarak, içindeki önerilerin günümüzde yerine getirilebilmesi çok güzel olur, özellikle de camilere kitaplık kurulması; bu sayede kutsal kitabımızın da emrettiği ilk kural olan "oku" ibâdetini çok önemsiyorum. Eseriniz çok önemli Osmanlı idari yapısı ile ilgili kısımdan sonra, yumuşak bir geçiş ile tekrar bir roman tadına geliyor, böylece okuyucuyu hiç sıkmadan köklerinizin yaşadığı topraklardaki tarihsel olaylar ile birlikte dünya ile ilgili bilgiler veriyor. Küresel bir bakış açısı ile dünyadaki tarihsel olayların (hangi hastalıklar varmış, hangi yazarlar ne gibi eserler yaratmışlar, neler yaşanmış konusunda) örgüsü içinde vermesi açısından okuyucunun genel kültürüne çok büyük katkı sağlıyor.

Eserinizde aşkın kutsanmış olarak verilmesi, kadın erkek birlikteliklerinin nasıl olması gerektiği ve ideale varmak yolculuğunda çok önem taşıyor. Türk medenî kanunu, evlilik müessesesine fevkalâde önem vermiş ve aile hukukunun uygulanmasını, kamu düzeninden sayarak devletin güvencesi altına almıştır, bu bağlamda aile hâkimi evlilik,

nesep vb. gibi konularda emredici olan hukuk kurallarını uygulamak için resen bir ceza hâkimi gibi karar verir, takdir yetkisini öncelikle ailenin yüksek yararı için kullanır. Ancak, medenî kanun evliliğin nasıl olması gerektiği ile ilgili ipuçları verse de (sadakat yükümlülüğü, mutluluğun sağlanması, çocukların ve ailenin bakımı vb.) bunun nasıl olacağı konusunu toplumun örf ve âdetine, toplumsal kurallara bırakır. Günümüzde toplumun genelinde yaşanan yozlaşma nedeniyle gençler sâdece belki de fiziksel ihtiyaçlarını gidermek üzere evlenip, örf ve âdet, gelenekler unutulduğu için boşanmalar çok olmakta. İşte kitabınız öncelikle aşkı, sevgiyi kutsadığı için topluma örnek teşkil ediyor. Unutulan değerleri öylesine yazıp, nadide ipekler içerisinde sanki bir müzeye koymuş gibisiniz. (Rengigül Hanım'ın kitabı benim için sanki kitap müze gibi). Eserde çok sevgili eşiniz Ersin Bey'in çalışmaları fevkalâde önemli, bu çalışmaların kitabın ilgili yerlerinde olması çok ama çok güzel düşünülmüş. Ben de geçmişe yolculuk yapacağım galiba hem kendime hem de Rengigül Hanım'ın kitabı sayesinde, sizlerin hikâyeniz ile yakın tarihimize. Anı kitaplarını çok önemsiyorum, yaşanmışlık ve hikâyeler ve hayatın örgüleri içinde yakın geçmişe yolculuk. Elinize, yüreğinize sağlık, şimdiden sizi en içten duygularla kutluyorum. Babaanneniz ve aile büyükleri ile yaptığınız sohbetler eşliğinde genç kızlara verdiğiniz öğütleri fevkalâde önemsiyorum. Kadın erkek birlikteliklerinde ideale ulaşmak adına birebir reçeteler. Aile danışmanlarının çok ilgisini çekecektir, ben de elimden geldiğince sizin isminizi vererek, ailenin korunması adına öğrencilerime bahsetmek istiyorum izniniz olursa. ”

Rengigül Hanım, tarihi ve siyasi kimliklerin içinde uzun bir hayat sürmüş. Eşine görüş bildirirmiş. Hayatının son yıllarında Burhan Belge'nin radyo söyleşilerini dinlemiş, oğlu Haydar (Saralı) dedeme, gelini Bahriye Hanım'ın kardeşi Saffet (Ural) Bey'e yorum yaparmış. Söyleşi aslında annemin babaannesi Rengigül Hanım ile yapılmalıydı. Kim bilir bize neler anlatırdı? Kendisinden çok değerli bilgiler öğrenmekte olduğum, beni zenginleştirmekte olan kıymetli bir tarihçimiz, aile büyüklerimizle söyleşi yapabilseydi müthiş bir tarih çıkartırdı. Rahlesinden geçtiğim yurt dışı ve yurt içindeki kıymetli hocalarım ile Halide Edip'in asistanı, RC ve BÜ'de 50 yıl hocalık etmiş Dr. Ercüment Atabay amcam, Vehbi Koç'un ilk kadın müdiresi, İşletme İktisadi Enstitüsü'nün kurucularından, Amerika'da 50 yıl iktisat dersleri vermiş Afife Sayın Hocam gibi büyüklerimden sonra çok büyük sevgi ve saygı duyduğum değerli tarihçimizin izleri de olacak çalışmalarımda, hayata bakışımda. Bu açıdan şanslıyım ve mutluyum.

Hayat evre evre. Her evrede çalışmak, üretmek güzel. Manevî ve maddi tatmin ve başarı insanı çok mutlu ediyor. Kültür, sanat ve bilim çalışmalarım ulusal ve uluslararası boyutta devam etmekte.

TRT Radyo ve Televizyonu'nda “Aşkın Namesi” programına yapımcı Hüseyin İpek'in konuğu oldum. “Türkiye'ye Aşk Mektuplarım – Ord. Prof. Dr. Anna Masala” bir belgesel niteliği ile gelecek kuşaklara da aktarıldı.

Çizimlerim ile ilgili eserlerim Soude Dadras küratörlüğünde uluslararası “Ongoing Conversation Art – Drawn Together” (09 Haziran – 03 Temmuz 2021) Good News Arts, High Springs, Florida / Amerika Birleşik Devletleri'nde, “Ongoing Conversation Chapter I: Blended”, Uşak Müzesi, Uşak / Türkiye'de (12 -26 Ağustos, 2021) sergilendi. 9 Eylül – 31 Ekim tarihleri arasında Minsk'te düzenlenen “Ongoing Conversation Art” sergisine “TheM: Unfinished Work” kanaviçe eseriyle katıldım. Bu eserin buruk bir adanmışlığı

bulunuyor: Covid-19'dan dolayı kanser savaşını kaybeden iyi kalpli ve gerçek bir hayırsever olan Mehmet Onultan'ın anısına farkındalık yaratmak. Eserim Minsk aędař Sanatlar Múzesi'nin koleksiyonuna girdi ve öğrencilerin eğitimlerine katkı sağlayacak. "Drawn Together" projesinin hedefi; yaratıcılığın, sanatın, farklı kúltúrlerin, Covid-19 ile toplumun değişiminde de nasıl bir arada durduğunu göstermek ve bunu dúnýaya duyurmaktır.

Kıymetli söyleřiniz için çok teřekkúr ederim. Bana sürpriz oldu. Sözlerimi kitaplarımın felsefesi ile bitirmek isterim: Sevgi ve barıř dolu bir dúnýada el ele zarafetin zaferinin bestelenmesi dileklerle.